

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОДНА ЗІ СКЛАДОВИХ ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

УДК: 338.242.2

Смітія Х.О., студент 4 курсу
факультету економіки і права
ХНЕУ ім. С. Кузнеця,

На сучасному етапі становлення та розвитку ринкової економіки в Україні особливо важливим стає питання забезпечення високого рівня конкурентоспроможності українських підприємств, що є однією з умов підтримки позицій підприємств на внутрішньому і міжнародному ринках. Успіх підприємства в умовах конкурентної боротьби обумовлюється постійним моніторингом позицій на ринку, дослідженням сильних і слабких сторін, як власної господарської діяльності, так і конкурентів, а також здатністю пристосовуватися до змін ринкової ситуації. Саме тому дослідження сутності економічної категорії «конкурентоспроможність підприємства» набуває уваги та стає більш важливим та актуальним на сьогоднішній день.

Питання визначення сутності економічної категорії «конкурентоспроможність підприємства» є протягом тривалого часу предметом дискусій серед вчених-економістів. Різним аспектам теорії і практики конкурентоспроможності як елементу стратегічного управління діяльністю підприємства присвячені роботи М. Портера, І. Ансоффа, Іванова Ю. Б., Клименко С.М., Люкшинова А.Н., Градова А.П., Покропивного С.Ф., Карпенко Е.М., Плотичиної Т. М., Орлова П.А., Іванової О.Ю., Горбатова В. М. та ін.

Метою роботи є дослідження існуючих методичних підходів до визначення сутності економічної категорії «конкурентоспроможність підприємства».

Огляд наукових публікацій з питань сутності економічної категорії «конкурентоспроможність підприємства» дозволив дійти висновку, що в науковій літературі немає єдиного визначення даного терміну. В

результаті вивчення значної кількості робіт даної тематики було виявлено велику кількість визначень, деякі з них наведені в табл.1.

Таблиця 1

Існуючі визначення економічної категорії «конкурентоспроможність підприємства»

Автор	Визначення поняття
Ю.Б. Іванов	Конкурентоспроможність підприємства – це здатність підприємства до реалізації конкурентних переваг, які дозволяють йому ефективно розвиватися порівняно з іншими підприємствами на внутрішньому та зовнішньому ринках [1].
А.Н. Люкшинов	Конкурентоспроможність підприємства – здатність вести успішну конкурентну боротьбу [2].
А.П. Градов	Конкурентоспроможність підприємства – це порівняльна перевага відносно інших підприємства даної галузі в країні та за її межами [3].
С.Ф. Покропивний	Конкурентоспроможність підприємства – це здатність забезпечувати випуск і реалізацію конкурентоспроможної продукції [4].
Л.В. Балабанова	Конкурентоспроможність підприємства – це можливість господарських одиниць до ефективного функціонування на ринку, заснованому на пропозиції товарів, які відповідають запитам і перевагам покупців за якістю, кількістю та асортименту на більш вигідних в порівнянні з конкурентами умовах [5].
Є.М. Карпенко	Конкурентоспроможність підприємства – це відносна характеристика, яка проявляється в умовах конкуренції як здібність задіяти необхідні ресурси і зробити з них конкурентоспроможний товар, визначається продуктивністю використання виробничих ресурсів, обумовлює його положення на ринку і залежить від аналогічної властивості його галузі та країни [6].
І.З. Должанський	Конкурентоспроможність підприємства – це можливість ефективно розпоряджатися власними й позиковими ресурсами в умовах конкурентного ринку [7].

Тобто, треба підкреслити те, що науковці акцентують увагу на різних елементах конкурентоспроможності підприємства, що в свою чергу впливає на існування декількох підходів щодо визначення сутності економічної категорії «конкурентоспроможність підприємства».

На думку Т.М. Плотичиної підходи до визначення даної економічної категорії розподіляються на 3 ключові групи [8]:

- визначення, що характеризують внутрішню і зовнішню діяльність підприємства, без згадування товару;
- визначення, що базуються тільки на товарній складовій конкурентоспроможності;
- визначення, що поєднують товар і виробничу діяльність суб'єкта.

Проте такі науковці як Г. Азоєв і А. Челенков не згодні з таким розподілом підходів та при дослідженні поняття «конкурентоспроможність підприємства» виділяють ієрархічну структуру, котра послідовно включає оцінку товару, підприємства, галузі та економіки з точки зору їх переваги над аналогічними конкуруючими об'єктами [3].

Іванов Ю.Б., Орлов П.А., Іванова О.Ю. виділяють чотири підходи до визначення конкурентоспроможності підприємства компаративний, ресурсний, комплексний (на базі компаративного та ресурсного підходів) та системний (рис. 1) [1].

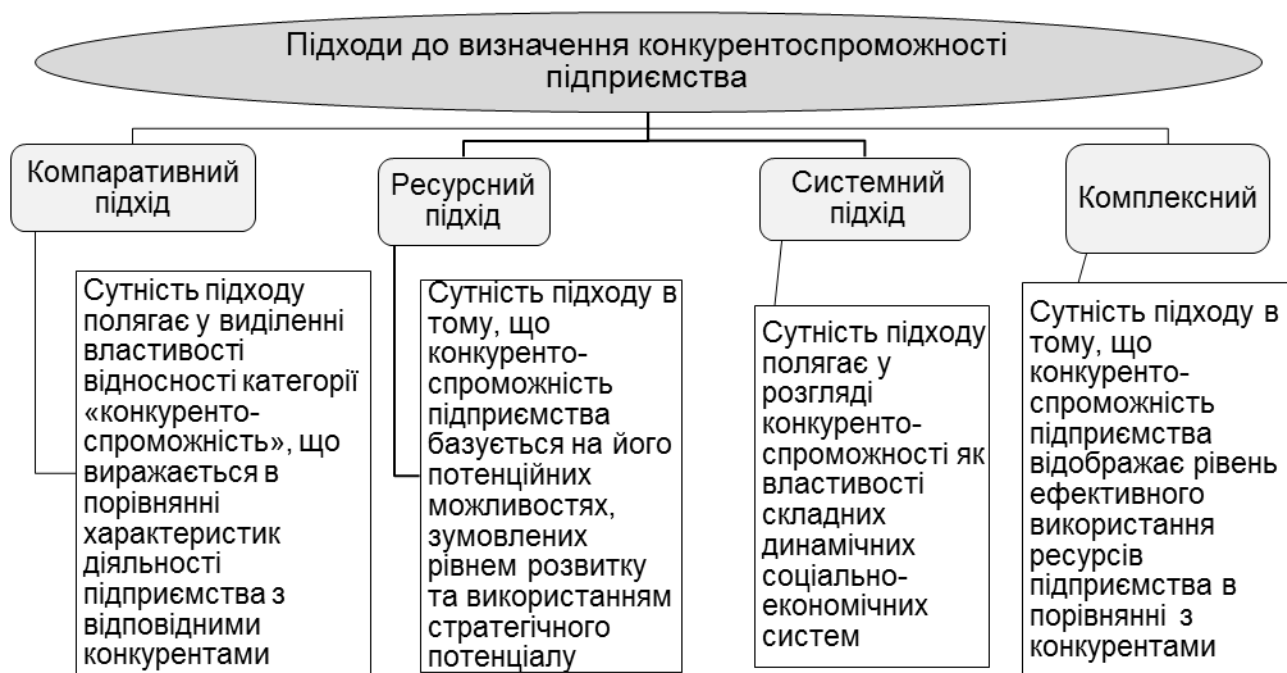

Рис. 1. Підходи до визначення конкурентоспроможності підприємства

В.М. Горбатов має іншу думку, він виокремлює наступні підходи до визначення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання: визначення, в яких конкурентоспроможність ототожнюють з

конкурентоспроможністю продукції; визначення, в яких конкурентоспроможність підприємства розглядають через конкурентні переваги підприємств; визначення, в яких конкурентоспроможність підприємства розглядають як здатність вести конкурентну боротьбу; визначення, в яких конкурентоспроможність розглядають як потенціал підприємства; визначення, в яких конкурентоспроможність підприємства ототожнюють з ефективністю виробничо-господарської діяльності [9].

Таким чином, проведений аналіз дозволив автору запропонувати групування визначень економічної категорії «конкурентоспроможність підприємства» за наступними ознаками: можливість підприємства до ефективного розвитку в умовах конкуренції, характеристика ефективності роботи підприємства, перевага над конкурентами (рис.2).

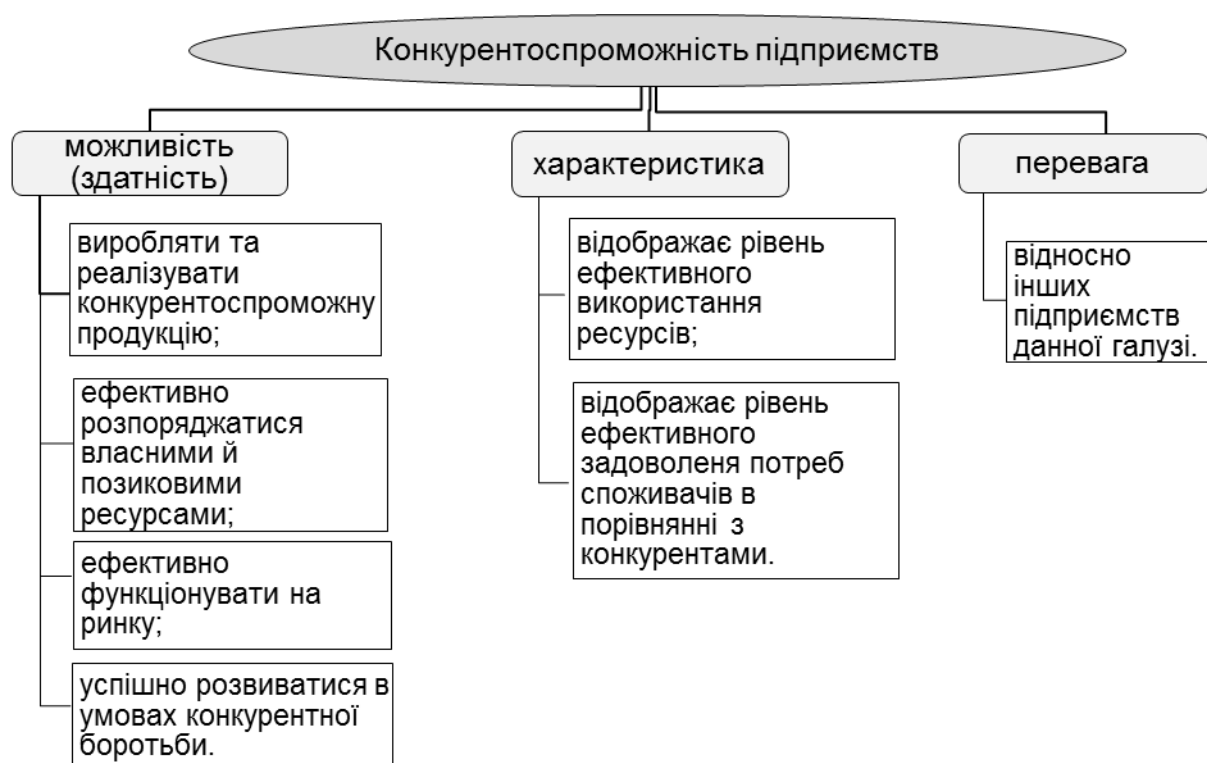

Рис. 2. Групування визначень «конкурентоспроможність підприємства»

Проведене дослідження підтвердило неоднозначність підходів до визначення сутності економічної категорії «конкурентоспроможність підприємства». Усе різноманіття підходів до трактувань цієї категорії

обумовлюється її суб'єктивністю, яка завдячує своєму існуванню лише економічній науці та не має об'єктивного матеріального вираження.

Незважаючи на різноманітність підходів щодо визначення сутності даної категорії, можна стверджувати, що конкурентоспроможність підприємства – це складне багатоаспектне поняття, яке означає суперництво, боротьбу за досягнення найкращих результатів, отримання конкурентних переваг шляхом ефективного використання всіх наявних ресурсів, виготовлення та реалізації конкурентоспроможної продукції та отримання прибутку від ведення ефективної господарської діяльності. У подальших дослідженнях автор планує зосередити свою увагу на аналізі теоретичних механізмів та факторів впливу на рівень конкурентоспроможності підприємства.

Література

1. Іванов Ю.Б. Конкурентні переваги підприємства: оцінка, формування та розвиток / Ю.Б. Іванов, П.А. Орлов, О.Ю. Іванова. – Харків: ІНЖЕК, 2008. – 352 с.
2. Люкшинов А. Н. Стратегический менеджмент / А.Н. Люкшинов. – М.: Юнити- Дана, 2012. – 375 с.
3. Градов А.П. Экономическая стратегия фирмы: учебное пособие / А.П. Градов. – СПб.: Специальная література, 2014. – 589 с.
4. Прокопівний С.Ф. Результати та ефективність // Економіка підприємства: Підручник / С.Ф. Покропівного. – К.: КНЕУ, 2012. – 526 с.
5. Балабанова Л.В. Маркетинг підприємства: навч. посіб / Л.В. Балабанова, В.В. Холод. – К: Центр учбової літератури, 2012. – 612 с.
6. Карпенко Е.М. Методологические подходы к оценке уровня конкурентоспособности предприятий / Е.М. Карпенко. – М.: 2013. – 259 с.
7. Должанський І.З. Конкурентоспроможність підприємства: Навч. посіб. / І.З. Должанський, Т.О. Загорна. – К.: 2009. – 384 с.
8. Плотичина Т. М. Определение конкурентоспособности предприятия / Т. М. Плотичина // Вестник Тамбовского государственного технического университета, 2013. – Т. 16. – № 1. – 211 с.

9. Горбатов В.М. Конкурентоспособность и циклы развития интегрированных структур бизнеса : монография / В. М. Горбатов ; Ин-т проблем развития общества. – Харьков : ИД «ИНЖЭК», 2006. – 592 с.

Науковий керівник,
к.е.н., доц.

Мартіянова М.П.

Опубліковано в авторській редакції